

72 k účinku k činu – 73 aby nepoblúdlil aby ses neodchýlil – 77 z Lévi... pokolenie: potomkové Lévi, syna Jákovova, tvořili u Izraelitů kněžskou kastu – 79 Ezechiel: jeden z velikých proroků biblických – 79-80 v příkázaních... nerodte choditi neplňte příkazy – 80 ani ostřiehajte ani nedbejte – 83 k místróm a k zákonníkóm k učitelům a k vykladačům Mojžíšova zákona (u Židů) – 88 nerodte činiti nečiňte; Výklad: výklad bible nazývaný Glossa ordinaria a připisovaný fuldskému mnichu Valafriidu Strabonovi aj.; citovaný výrok pochází z Haymonova Výkladu na epištolu k Židům – 90 slušeji příslušeji; od cesty upřiemosťi od přímé, správné cesty – 94 čtenie evangelia – 96 nálezky výmysly – 100 Annáš, ... *Kaifáš a Jan a Alexander*: židovští velekněží uvádění jako příklad církevní moci; jména Jan a Alexander jsou asi i nárážkou na současné papeže; *kolikož koli* kolik jen

VÝPOVĚĎ ONDŘEJE Z BRODU A HUSOVA ODPOVĚĎ

Vleklé spory Husovy s arcibiskupem a vysokým klérem nevedly k smíru, jak si přál i král Václav IV. Smírčí jednání byla zpravidla vždy zmařena a jedna žaloba proti Husovi stíhala druhou. Přitom žaloby kléru k arcibiskupovi vytýkaly Husovi neposlušnost a nedbání církevních předpisů, kárání duchovenstva a veřejné popouzení proti němu, kdežto žaloby k papežské kurii obviňovaly Husa z hájení a hlásání kacířských myšlenek, a tím bylo řízení disciplinární převedeno v spor ideologický. Podávané žaloby se zpravidla dostaly Husovi do rukou a Hus na ně, se zpožděním, vypracovával odpovědi, obyčejně latinské. – Někdy po r. 1409 podal na Husa žalobu svatovojtěšský farář Michal de Causis (zvaný též Michal Súdny) a asi v letech 1410 až 1414 byla do Říma podána obratně sestavená kolektivní žaloba obviňující Husa z viklefismu; v čele svědků byl jako žalobce uveden Jan Protiva, dříve kazatel v Betlémské kapli, později farář u sv. Klimenta na Poříčí. K Protivovi se přidali jiní, vsetatský farář Mikuláš, svatovítský kazatel Beneš, mistr Mikuláš z Podvíní, svatojilský kazatel Jan Peklo aj. Husovi přišly tyto žalobní výroky do rukou až r. 1414 a z té doby jsou také jeho odpovědi. Mezi žalobami mají zvláštní místo výtky za účast v jednání o Dekret kutnohorský r. 1408-1409. Jejich autorem byl Husův bývalý přítel mistr Ondřej z Brodu. Všechn tento materiál je pochopitelně latinský.

Mistr Hus:

5 Zde jsem napsal odpovědi a přípisky k článkům a výrokům svědků: za první proto, aby se lidé nedomnívali, že jsem učil nebo věřil tak, jak oni lživě dosvědčují, něco přidávající a něco ubírající; za druhé proto, aby lháři byli odhaleni; a za třetí proto, aby lidé poznali mou víru v oněch bodech.

Mám výpovědi spolu se jmény osob, jež sepsal notář, který svědky vyslyšchal. Bůh mi usoudil, abych poznal nepřátele a vyvrátil jejich lži.

Co pod přísahou vypovídal mistr Ondřej z Brodu:

10 Mistr Ondřej z Brodu, kanovník pražského kostela, mezi jiným pod přísahou vypovídal: *Předně tvrdí, že je mu známo, že mistr Hus vymohl na králi a na radě proti třem národům list, který měl získat tři hlasy národu českému, a to proti universitnímu zřízení a dohodě uzavřené mezi národy.*

15 Zde říká pravdu. Já jsem se totiž rád postaral o to, aby král vydal ve
smyslu zakládací listiny universitní list, který universita dosud má, a učinil
jsem to s radou Brodovou. Neboť jsem ho zapřísáhl, aby řekl, je-li to spravedlivé. On pak řekl: „Ó Huse, nemáme v té věci nějakého osvoboditele?“
Řekl jsem mu: „Doufám, že najdeme osvoboditele.“ A později, leže v pře-
těžké nemoci, otázal jsem se ho, když ke mně přišel s mistrem Janem Eliáš-
20 šovým a oba stáli u mého lůžka, je-li spravedlivé, abychom měli tři hlasy.
A oba řekli: „Kéž by bůh dal! Toho nikdy nebudeme moci dosáhnout.“
Odpověděl jsem jim: „Hle, před chvílí přišel posel od krále s listem univer-
sitě. Zde máte opis, čtete jej!“ Když jej přečetli, s radostí jej oba schválili.
Řekl jsem jim: „Hle, já už bezmála umírám. Zemru-li tedy, prosím usilujte
25 o spravedlnost a osvobození našeho národa.“

Na otázku, jak se o všem dověděl, odpověděl, že *byl s jinými mistry řečených již tři národů na Horách Kutných. A na veřejných universitních po-
radách učinil totéž a dovedl to tak daleko, že starší mistři se neodvážili projevit
své smýšlení^{a)} pro hrozby a zastrahování. Neboť řekl-li někdo z mistrů, že se
30 mají dodržovat řády stvrzené přísahou, ihned ho sám Hus se svými spoluviníky
nazval zrádcem krále a království^{b)} a – jak se vypovídající dohaduje – zjevil
králi průběh porad.^{c)} A věří, že takto je článek pravdivý.*

35 ^{a)} Bázlivci! Proč neměli odvahu vyznat pravdu? – ^{b)} Lže, nikdy jsem žádného mistra nenazval zrádcem. – ^{c)} Zde mě sám, ač se ho notář na to neptal, nazývá zrádcem porad. Sám sebe zasáhl svou střelou.

Dále udává, že *když Hus skládal kázání, které chtěl přednést v Betlémě na Zelený čtvrtek po snídani, přišel k svědkovi Husův klerik, jménem Václav, a řekl: „Hle, už to řekl!“ Tu pravil svědek: „Kdo řekl a co řekl?“ Odpověděl: „Hus řekl, že po posvěcení zůstává v eucharistii chléb.“ A svědek odpověděl: „To řekl špatně, ba nejhůř!“*

Řekl jsem a říkám, že v hostii zůstává ten chléb, jenž sám pravi (Jan 6): „Já jsem chléb života.“ A Apoštol říká (1 Kor. 11): „Zkusiž sám sebe člověk a tak z toho chleba jez.“ A o tom říká každý kněz při mši: „Přijmu chléb nebeský a jméno páně budu vzývati.“ Ale jestliže tenhle
45 říká, jako bych byl řekl: „V eucharistii zůstává chléb“, pak to není pravda, že jsem to řekl, neboť ani nevím, jak vlastně v češtině výstižně říci eucharistie. A kdybych řekl „in eucharistia, v dobré milosti neb v dobrém daru ostává chléb“, což by to odpovídalo tomu názoru nebo by to bylo řečeno tak, aby lid porozuměl?

50 Dále udává, že *mistr Jan Hus, přišed do jeho jizby v Karlově koleji, kterou tehdy řečený svědek obýval, řekl mezi jiným: „Hle, tihle prostoduší kněží^{a)} mne hani za to, že jsem kázal, že v posvěcené hostii zůstává chléb. Věru rád bych věděl,^{b)} co se tam tedy láme, nezůstává-li tam chléb.“ Tehdy týž svědek^{c)} pohlédl na své druhy, kteří tu tehdy byli,^{d)} dáváje jim znamení, aby si to*

55 zapamatovali;^{a)} Hus však zpozorovav to hned od něho odešel. Potom po
Husově odchodu řekl mistr Mikuláš z Podvíní k svědkovi: „Proč jste mu nic
neřekl?“ Odpověděl: „Chtěl jsem od něho slyšet více takových řečí.“

60 ^{a)} To jsou ti, kteří když se vysloví chléb, hned to chápou o chlebu hmot-
ném, uhněteném v hmotné díži. – ^{b)} Vždyť i mistr Sentenci by to byl rád
zvěděl! – ^{c)} jako Jidáš – ^{d)} na Řehoře a Mikuláše – ^{e)} aby mne mohli pozdě-
ji obžalovat.

Ó lstivý člověče! Jestliže jsem promluvil zle, proč jsi toho chtěl slyšet
více a nenapomenuls mě jako bratra? Zachoval ses jako přítel ústy, ale
jako lstivý nepřítel v srdci. Po tolik let jsi nosil ve svém srdci lest!

65 Dále udává, že *když mistr Hus psal svá kázání, nazval papeže Bonifáce
kacířem.*

Ukaž, krivý svědku, v kterých kázáních jsem napsal, že papež Bonifác
je kacíř? Tohle jsi dosvědčil, aniž jsi byl tázán, a lhal jsi, aniž jsi našel
psaný doklad. Nenalezneš zajisté v mých spisech, že bych některou osobu
70 kaceřoval, leč bych tak někoho nazval podle úsudku svatých nebo řekl po-
všechně: „Kdo provozuje svatokupectví, ten je kacíř“ anebo: „Kdokoli se
zatvrzele protiví Písmu svatému slovem či skutkem, ten je kacíř.“

9 *Ondřej z Brodu*: mistr a profesor na pražské universitě, od r. 1409 kanovník
u sv. Víta, v l. 1412-1418 kanovník vyšehradský, zprvu přítel, pak odpůrce Husův,
zemřel r. 1427 v Lipsku jako uprchlík z husitských Čech – 12 *list*: míněn Kutnohor-
ský dekret, vydaný Václavem IV. 18. ledna 1409 – 19 *Jan Eliášův*: profesor boho-
sloví na pražské universitě, v letech 1398-1426 kanovník u sv. Apolináře – 44
Přijmu chléb nebeský...: čte se na závěr kánonu mše – 47 *v dobré milosti neb v dobrém
daru ostává chléb*: napsáno česky v latinské odpovědi – 56 *Mikuláš z Podvíní*: žák
Ondřeje z Brodu, od r. 1401 mistr svobodných umění, od r. 1409 oltářník (kněz usta-
novený k oltáři) v Týnském kostele, po r. 1418 farář v Řisutech – 59 *mistr Sentenci*:
Petr Lombard, autor čtyř knih Sentencí, nejrozšířenější učebnice bohosloví ve stře-
dověku; cit. místo srov. kn. IV, distinkce 11,4 – 60 *na Řehoře*: snad to byl Řehoř
Lvův, universitní mistr – 65 *papeže Bonifáce*: Bonifác IX. byl papežem v l. 1389-1404

KNÍŽKY O SVATOKUPECTVÍ

Přízeň králova, o kterou se Hus opíral v boji s církevní hierarchií, nebyla tak
silnou oporou, jaké bylo třeba v tak odvážném zápase. Církvi se podařilo ji zlomit.

Papež Jan XXIII. vyhlásil v září r. 1411 křížovou válku proti neapolskému
králi Ladislavovi a všem, kdo by se jí zúčastnili nebo na ni přispěli, byly slíbeny
plnomocné odpustky. Nastal trh, v němž se s odpouštěním časných trestů za hříchy
a stejně tak i s nejrůznějšími církevními hodnostmi a úřady kupčilo jako s hmotným
zbožím. Na konci května r. 1412 byl tento trh zahájen i v Čechách. Hus a jeho pří-
vrženci nastoupili nesmiřitelný boj proti prodeji odpustků samému i proti praxi,
kterou v Čechách řídil papežský plnomocník, pasovský děkan Václav Tiem. Hus